

Stichting Herfstcongres organiseert:

Herfstsymposium 2021

*Antroposofische geneeskunde: 101 jaar jong en kiemkrachtig
Oorsprong, ontwikkeling en toekomst*

**Medische, therapeutische en pedagogische
gezichtspunten op antroposofische grondslag**

Op zaterdag 2 oktober 2021

Ter plekke, maar ook als Webinar

Sprekers:

*Ed Taylor, Christina van Tellingen,
Michaela Glöckler & Xandor Koesen-York*

Geert Groote College - Fred. Roeskestraat 84 - 1076 ED Amsterdam

Nogmaals een Herfstsymposium

Vanwege de voortslepende coronacrisis beperken wij ons weer tot een kleinschalig Herfstsymposium op één dag. Niet in het laatste weekend van november, maar vooruitgeschoven in de Michaëlstijd op **zaterdag 2 oktober**. Zo willen we het virusseizoen voor zijn. Als inhoud kiezen we voor het door ons uitgestelde feestje.

Antroposofische geneeskunde: 101 jaar jong en kiemkrachtig

Als geboortemoment van de Antroposofische Geneeskunde geldt de eerste artsencursus *Geesteswetenschap en geneeskunde*, een cyclus van 20 voordrachten die Rudolf Steiner in de Paastijd van 1920 heeft gehouden (GA 312). Daarmee ontstond een belangrijke basis voor een geestelijk mens- en wereldbeeld in de geneeskunde. Een groot aantal ziektebeelden werd op zodanige wijze behandeld dat daarbij tegelijk tal van therapeutische mogelijkheden in het zicht kwamen, op basis van een verdiept inzicht in de aard van de ziekte. Rudolf Steiner heeft nog meer artsencursussen gegeven.

Ook schreef hij samen met de Nederlandse arts Ita Wegman een boek over de beginselen van antroposofische geneeskunde: *Grondslagen voor een verruiming van de geneeskunde* (GA 27). De titel duidt op een belangrijk aspect, namelijk dat de antroposofische geneeskunde moet worden gezien als een uitbreiding van de bestaande geneeskunde. De afgelopen eeuw heeft ruimschoots de toepasbaarheid van deze verruimde geneeskunde voor artsen, therapeuten en farmaceuten bevestigd. Als belangrijk uitgangspunt geldt dat de mens wordt gezien als een bezielde, geestelijk wezen dat zijn oorsprong en bestemming heeft in een hogere, bovenzinnelijke wereld die ook de achtergrond vormt voor de natuur en de kosmos. De mens als microkosmos kan in samenhang worden gezien met de macrokosmos. Dit omvattende perspectief maakt de antroposofische geneeskunde zo kiemkrachtig en toekomstbestendig in weerwil van de vele materialistische tendensen die de mens slechts willen enten op uiterlijk waarneembare fysieke structuren.

Doelgroep

Artsen, therapeuten, verpleegkundigen, pedagogen & overige geïnteresseerden. Ook studenten zijn van harte welkom: zij betalen een gereduceerd tarief. Dit symposium is ook geschikt als (verdere) kennismaking met de antroposofische geneeskunde.

Deelnemers ter plekke en online

Het aantal deelnemers dat *ter plekke* aanwezig kan zijn, is waarschijnlijk helaas beperkt, onder meer door toedoen van de 1,5 meter bepaling. We streven een maximale capaciteit ter plekke na, maar zonder testregime: hoe dat uitpakt valt nu nog niet te zeggen. Gelukkig kan het Herfstsymposium ook *online* als *Webinar* worden gevolgd. De deelnemers-online krijgen van tevoren via een e-mail een link doorgestuurd, waarmee ze de verbinding tot stand kunnen brengen. Zij kunnen ook interactief meedoen in de gedeelten waar uitwisseling met het publiek plaatsvindt.

Verloop van het symposium

Het symposium wordt geopend door *Ed Taylor* die stil zal staan bij een belangrijk aspect van de geschiedenis van de antroposofische geneeskunde, namelijk de rol van de bijzondere samenwerking tussen Rudolf Steiner en de Nederlandse arts Ita Wegman. Ed Taylor geeft de volgende toelichting bij zijn voordracht: “U dacht dat wij het honderdeenjarig bestaan van de antroposofische geneeskunst vierden? U heeft het mis! En u

dacht Ita Wegman te kennen? Ooit hoorde ik de volgende anekdote: *Ita Wegman antwoordde een dame, waar zij te gast was: 'Geeft u mij maar kruidenthee.' Even later bracht haar gastvrouw keurig een kopje thee, waarop Ita Wegman uitriep: 'Maar dat schotelkje moet op het kopje, niet er onder! Anders zijn alle aroma's al verdwenen voordat ik de thee maar geproefd heb!' Een mooi motto: niets verklappen om de aroma's te bewaren.*

Vervolgens komt **Christina van Tellingen** aan bod. De geboorte van antroposofische geneeskunde vond plaats in een tijd waarin het therapeutisch nihilisme alom heerste. De ontwikkeling van de geneeskunde nam weliswaar een hoge vlucht, maar zonder voldoende recht te doen aan een mensbeeld waarin het bezielde en geestelijke wezen van de mens tot uitdrukking komt. De antroposofie wil opkomen voor een integraal mensbeeld en voor een inclusief perspectief. Dat vergt geïndividualiseerde zorg en preventie. Christina zal ook stil staan bij hetgeen de toekomst van de geneeskunde van ons vraagt.

We zijn buitengewoon vereerd en verheugd dat **Michaela Glöckler** ons symposium – hopelijk 'live' en niet op afstand – komt versterken! Zij was arts en kinderarts en heeft ook jarenlang op krachtige en bezielende wijze de medische sectie in Dornach geleid. Zij zal vanuit haar ervaringen terugkijken op 101 jaar antroposofische geneeskunde. Zelf voelde zij zich in haar ontwikkeling juist zeer sterk aangesproken door de tweede art-sencursus van Rudolf Steiner die hij in 1921 gaf. In haar bijdrage zal zij ook stil staan bij het 100-jarig bestaan van de euritmetherapie. Ook zal zij haar ervaringen delen op het gebied van de coronapandemie. Haar voordracht zal simultaan worden vertaald.

Als laatste spreker richt **Xandor Koesen-York** (spreektherapeut) zich op de vraag wat een mens zelf kan bijdragen aan zijn gezondheid en genezing. De verschillende antroposofische therapieën gaan uit van actieve deelname aan het eigen genezingsproces. Vanuit de therapeutische spraakvorming zal dit gezichtspunt nader worden onderzocht.

Het geheel wordt gelardeerd met drie kunstzinnige onderdelen:

- **Xandor Koesen-York** neemt het publiek mee in een gedicht.
- **Daniël van der Hoeven** vertolkt de Waldsteinsonate (opus 53) van Beethoven.
- **Inga York-Koesen** vertelt een verhaal in het teken van Michaël.

Vriend van het Herfstcongres in 2021

U kunt Vriend(in) worden van het Herfstcongres in 2021 door minimaal € 25 te doneren. Daarmee helpt u ons om deze congressen te kunnen blijven organiseren voor vriendelijke prijzen. U krijgt dan het symposiumboekje te zijner tijd gratis toegestuurd. Op onze website kunt u zich als Vriend(in) aanmelden, evt. ook tijdens het aanmelden voor het symposium.

Accreditatie en Sponsoring

Er is accreditatie aangevraagd bij de verschillende betrokken beroepsverenigingen. Dit congres is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van o.a. volgende instanties: Iona Stichting, Nederlandse Vereniging Voor Euritmetherapie, Weleda Benelux SE, Geert Groote College in Amsterdam en van de vele Vrienden van het Herfstcongres.

Programma

Zaterdag 2 oktober 2021

09:15	09:45	Inloop met koffie & thee
09:45	09:47	Welkomstwoord door Jelle van der Schuit
09:47	10:00	Kunstzinnige opmaat met poëzie door Xandor Koesen-York
10:00	10:50	Voordracht door Ed Taylor: Rudolf Steiner & Ita Wegman
10:50	11:00	Gesprek met de deelnemers
11:00	11:20	Koffie & Thee
11:20	12:10	Voordracht door Christina van Tellingen: Antroposofische geneeskunde in de wereld: 101 jaar
12:10	12:20	Gesprek met de deelnemers
12:20	13:15	Lunch
13:15	13:45	Daniël van der Hoeven: pianosonate nr. 21 in C-groot (opus 53), bijgenaamd de Waldsteinsonate.
13:45	14:45	Voordracht door Michaela Glöckler: 101 jaar antroposofische geneeskunde en 100 jaar euritmetherapie: wat maakt hen zo actueel? Ervaringen in de coronapandemie
14:45	15:10	Gesprek met de deelnemers
15:10	15:30	Koffie & Thee
15:30	16:20	Voordracht door Xandor Koesen-York: Hoe kan ik zelf bijdragen aan mijn gezondheid en genezing?
16:20	16:30	Gesprek met de deelnemers
16:30	17:00	Optreden van Inga York-Koesen als vertelster: 1) Fragment uit de Apocalyps van Johannes 2) Het Noorderlicht – verhaal uit Lapland, opgetekend door Robert Crottet
17:00	17:10	Afronding en blik op de toekomst
17:10	17:45	Hapje en drankje

Informatie

Bij **Jelle van der Schuit**, tel: 06-21412688, e-mail: info@herfstcongres.nl
OF raadpleeg onze [website: www.herfstcongres.nl](http://www.herfstcongres.nl)

Kosten & Aanmelding

De kosten bedragen **€ 90** (incl. koffie, thee & lunch). Studenten betalen **€ 45**. U kunt inschrijven voor het **symposiumboekje** (in NL: **€ 10**; daarbuiten: **€ 15**); het boekje met alle voordrachten verschijnt in het voorjaar van 2022.

Aanmelden verloopt via onze website www.herfstcongres.nl. De aanmelding is pas definitief na overmaking van de kosten (tijdens de aanmeldingsprocedure **online** OF **zelf** op rekening: **NL49 INGB 0001 6080 77 t.n.v. Herfstcongres, te Zoetermeer**. Uiterste betaaldatum: **25 september 2021**. Toekenning van plaatsen (max. 100) verloopt in volgorde van betaling. Alle genoemde prijzen zijn inclusief 21% BTW.

Stichting Herfstcongres

De Stichting Herfstcongres heeft ten doel de antroposofische geneeskunde en haar therapieën te bevorderen. Zij tracht dit doel onder meer te bereiken door het organiseren van congressen die zich richten op de antroposofische gezondheidszorg. Daarnaast wil zij de verbinding tussen geneeskunde, therapieën en pedagogiek versterken.